

Gaštanové slávnosti predčili všetky očakávania

Vari najväčšou pýchou Modrokamenčanov, samozrejme okrem samotného mestečka pod starobyľným hradom, sú jedlé gaštany - *Castanea sativa* Mill. Tento jedinečný plod, ktorý na Slovensku rastie iba v niekoľkých lokalitách si obyvatelia najmenšieho mestečka na Slovensku náležite vážia a už po jednásty raz pripravili na jeho počesť Gaštanové slávnosti. Hlavní organizátori podujatia Mesto Modrý Kameň a SNM - Múzeum bábkarských kultúr a hračiek Hrad M. Kameň si aj v tomto roku dali záležať a v sobotu 8.októbra 2011 pripravili v priestoroch modrokamenského hradu dôstojnú oslavu tohto chutného ovocia.

Gaštan chutí výborne varený i pečený, ale gaštanová torta je priam neodolateľná

Program podujatia tradične otvoril primátor M.Kameňa Ing. Aladár Bariak

Výstava je súčasťou gaštanových slávností už od ich začiatkov pred viac ako desiatimi rokmi, a sme radi, že naši žiaci môžu takto prezentovať svoju šikovnosť a fantáziu."

Od samého začiatku gaštanových slávností, sú ich súčasťou i rôzne súťaže spojené s gaštanom. Či už to je súťaž v odhade počtu gaštanov v sklennom pohári, súťaž o najlepší záku-

gaštany, tu robili aj stánky s ľudovými výrobkami, jarmočným tovarom i rýchlym občerstvením. Nechýbal ani tradičný polovnícky guláš, ktorý navarili polovníci z M. Kameňa i Pribeliec a celkove sa minulo päť kotlíkov gulášu. Nechýbala ani ďalšia špecialita jesene - burčiak i kvalitné víno z produkcie výrobcov z nášho okresu.

Nechýbali hostia z družobných obcí

Popoludňajšia časť programu začala na pódiu javiska na nádvorí hradu slávnostným príhovorom primátora M. Kameňa Ing. Aladára Bariaka a riaditeľky múzea Mgr. Heleny Ferencovej. Primátor v mene Mesta M. Kameň privítal všetkých návštevníkov na tomto podujatí a medzi nimi zvlášť hostí z družobných miest - delegáciu z puského Opatova vedenú viceprimátorom Krzstofom Wrobielskym, z maďarskej obce Bercel so starostkou Jánvári Andrásné a prišli aj hostia z družobnej rumunskej obce na čele s primátorom Lászlóm Benedekom. Medzi pozvanými hosťami nechýbal ani primátor V. Krtiša

Bohatý program začal slávnostnou svätou omšou a podávaním za úrodu v kaplnke hradu.

Na nádvorí potom na dobrý začiatok programu zahrala dychová hudba Hradčianka a na pódiu sa predstavili žiaci Základnej umeleckej školy z M. Kameňa i šermiari zo skupiny Vir Fortis.

Dopoludňajšiu časť programu zakončila hitmi z nedávnej minulosti skupiny Projekt.

Deti sa na prácu tešili

Už od rána si mohli návštevníci gaštanových slávností pozrieť i výstavku prác žiakov ZŠ s MŠ z M. Kameňa pod názvom Jeseň v gaštanovom meste inštalovanú v historických priestoroch kaštiela. Na práce svojich žiakov bola hrdá vychovávateľka Zlatica Sulačeková i riaditeľka ZŠ s MŠ Ing. Jana Mišurďová, ktorá k výstave povedala: **"Deti sa na výstavu a na tvorbu svojich výtvorov tešia už od 1. septembra. Pri výrobe vystavených dielok sme použili všetko, čo jesenná príroda ponúka - listy, súpolie, tekvice, ovocie, zeleninu, koreniny, mach, a samozrejme, gaštany. Do prác sa zapojili deti od materskej školy, ktorým trošku pomáhali aj rodičia, až po žiakov I. a II. stupňa základnej školy.**

Na slávnostnej recepcii sa stretlo mnoho vzácnych hostí

ty, súpolie, tekvice, ovocie, zeleninu, koreniny, mach, a samozrejme, gaštany. Do prác sa zapojili deti od materskej školy, ktorým trošku pomáhali aj rodičia, až po žiakov I. a II. stupňa základnej školy.

Počas dňa sa na slávnostiach vystriedalo okolo štyroch tisícok (!) návštevníkov

sok alebo v jedení pečených gaštanov. Tie rozvoniavali pred vstupom na hradné nádvorie a takmer všetci návštevníci sa postavili do radu na pečené gaštany, aby si vychutnali túto jedinečnú pochúťku jesenných dní. Spoločnosť Antonovi Feketemu, ktorý už roky predáva na slávnosti pečené

Ing. Dalibor Surkoš, riaditeľ miestnych škôl, prednostovia obvodných úradov, poslanci Mestského zastupiteľstva a na oslavy gaštana sa prišiel pozrieť i viacnásobný Zlatý slávik Peter Cmorík.

Všetkých návštevníkov a pozvaných hostí privítala v priestoroch hradného komplexu i Mgr. H. Ferencová, ktorá ako historička pripomenula, že iba dva dni pred Gaštanovými slávnosťami 6.10., ale v roku 1658 sa konal prvý modrokamenský jarmok, keď cisár

(Pokračovanie na str.27)

Jubilujúci Veľkokrtišania

15.10. Anna Kaššayová, 17.10. Ján Farbiak, Emília Bugáňová, 19.10. Vladimír Paučo, Irena Javorská, 20.10. Margita Nociarová, 21.10. Gustáv Mirga, 22.10. Mária Gondová

Opustili nás

4.10. Mária Brezovská, nar. v r. 1941 z Vinice, Tibor Šinka, nar. v r. 1932 z V. Krtíša, 5.10. Ján Stieranka, nar. v r. 1951 z V. Krtíša, 6.10. Štefan Šimon, nar. v r. 1936 z Opatovskej Novej Vsi, Emil Michalák, nar. v r. 1937 z B. Bystrice, 7.10. Vlasta Kováčová, nar. v r. 1975 z Čeloviec, Rudolf Martínek, nar. v r. 1928 z V. Krtíša, 8.10. Pavlína Michalidesová, nar. v r. 1924 z V. Krtíša, Pavel Cibula, nar. v r. 1931 zo Širákova, 9.10. Oskar Katona, nar. v r. 1931 z Vrbovky, Rozália Zolcerová, nar. v r. 1930 z Balogu nad Iplom

SMÚTOČNÉ OZNÁMENIE

So žiaľom v srdci oznamujeme, že 30.septembra 2011 nás náhle opustila naša drahá MARGITA PAVLOVINOVÁ zo Slovenských Ďarmôt vo veku 75 rokov.

Chceme vyjadriť naše poďakovanie všetkým, ktorí sa s ňou prišli rozlúčiť na jej poslednej ceste životom. "Budeš stále v našich srdciach a so slzami v očiach budeme na Teba v dobrom spomínať."

Lúčia sa s Tebou syn Karol a dcéra

Eva s rodinami, Mária s rodinou, sestry Mária a Helena s rodinami, brat Jozef s rodinou a ostatná smútiaca rodina.

SMÚTOČNÉ OZNÁMENIE

"Klesli ruky, ktoré pre nás pracovali, dotýklo srdce, ktoré sme milovali, zhasli oči, utíchol hlas, mal rád život a všetkých nás."

V tichu úprimných slov chceme vyjadriť naše poďakovanie všetkým dobrým ľuďom, ktorí spolu s nami 8.10.2011 odprevadili na poslednú cestu nášho milovaného manžela, ocka, starkého a švagra ŠTEFANA ŠIMONA z Opatovskej Novej Vsi, ktorý nás opustil 6.10.2011 vo veku 75 rokov.

Ďakujeme za všetky kvetinové dary a prejavy úprimnej sústrasti tlmiace našu bolesť a hlboký žiaľ.

Spomínajú: smútiaca manželka Jolana, dcéra Drahomíra s rodinou, synovia Miroslav a Lubomír s rodinami, vnúčatá Drahúška, Simonka, Katka, Mirko, Deniska a Frederika a ostatná rodina.

SPOMIENKA NA RODIČOV

"Čas plynie, smútok zostáva, tá strata v srdci bolieť neprestáva.

S tichou spomienkou k Vášmu hrobu chodíme, pri plamienku sviečky

za Vás sa modlíme. Už len kyticu z lásky

Vám môžeme na hrob dať a na všetko spomínať."

Dňa 8.10.2011 uplynul rok, ako nás navždy opustila naša milovaná mamička, starká a prastarká ZUZANA ČIEŠKOVÁ

a 26.10.2011 si pripomenieme 12.výročie úmrtia nášho drahého ocka a starkého JURAJA ČIEŠKA z Viesky.

"Kto ste ich poznali, spomeňte si. Kto ich mal rád, nezabudne..."
S láskou a úctou spomínajú dcéry Anna a Blažena s rodinami.

Blahoželáme 17.10. Hedvigám, 18.10. Lukášom, 19.10. Kristiánom, 20.10. Vendelínom, 21.10. Uršuliam, 22.10. Sergejom, 23.10. Alojziám
V maďarskom kalendári budú mať meniny:
17.10. Hedvig, 18.10. Lukács, 19.10. Nándor, 20.10. Vendel, 21.10. Orsolya, 22.10. Előd, 23.10. Gyöngyi

Narodili sa

5.10. Dalibor z V. Krtíša,
6.10. Ján z Čeloviec

SPOMIENKA

Odišiel si tichúčko ako mesiac zrána a nám zostala v srdciach veľká rana.

Drahý náš, tichúčko snívaj ten svoj večný sen, a ver, že nikdy nezabudneme na ten smutný deň.

Dňa 18.októbra 2006 si nás navždy opustil a bolesť v srdci ostala nám natrvalo. Chýbaš nám, no aspoň spomienky nám ostali. Sú chvíle, ktoré ťažko prežívame, sú okamihy, na ktoré tisíckrát spomíname. Márne Ťa naše oči všade hľadajú, márne po tvári slzy stekajú.

Pripomíname si 5.výročie úmrtia nášho drahého manžela a ocka BOHUMILA EREMIÁŠA z Veľkého Krtíša.

S láskou, úctou a veľkým žiaľom spomína manželka s dcérou.

SPOMIENKA

"Dobrý človek nikdy neumiera v srdciach tých, ktorí ho milovali. Či možno zabudnúť, keď srdce bolí, keď vieme, že Ťa nikto nenahradí? Len ten, kto stratil toho, koho mal rád, vie, čo je bolesť a žiaľ."

Dňa 22.októbra si pripomenieme 1.výročie úmrtia LADISLAVA HAMPACHELA zo Širákova.

S láskou a úctou si spomínajú: manželka, synovia, dcéra s rodinou a ostatná smútiaca rodina. Kto ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku.

SPOMIENKA

"Tak som chcela všetkých milovať, napokon z lásky je iba biela inovat ..."

Dňa 8.10.2011 uplynulo 10 rokov, čo tragická smrť prerušila niť života našej drahej a milovanej dcéry, sestry, vnučky, krstnej dcéry, sesternice a kamarátky GABIKY KLIMOVEJ z Veľkého Krtíša,

ktorá nás opustila vo veku 16 rokov.

S neskutočným žiaľom a bolesťou v srdci spomínajú: maminka, bratia Tiborko a

Viktorko, stará mama, krstná mama, priatelia, kamarátka Veronika, teta Lubka a ostatná rodina.

"Zlomili mi krídla, než som stihla vzlietnuť..."

SPOMIENKA

Kto v srdci žije, neumiera.

Dňa 21.10.2011 si pripomenieme 10.výročie, čo nás navždy opustil milovaný manžel, otec, dedo a pradedo Ing. JAROSLAV GÁBOR z Veľkého Krtíša.

S úctou a láskou spomína celá rodina.

Education and Culture DG

EACEA
Education, Audiovisual & Culture
Executive Agency

OBERAČKY V NENINCIACH - pre domácich každoročná práca, pre hostí nevšedný zážitok

Členovia Obecného zastupiteľstva obce Nenince na návrh starostu obce Zoltána Kuzmu ešte v roku 2009 schválili, aby obec každoročne umožnila zástupcom družobných obcí zúčastniť sa na obaračkových prácach v Neninciach. Tento rok už po tretíkrát prichádzali naši priatelia zo sedmohradskej dediny Gyergyócsomafalva na čele so starostom Lászlóm Mártonom, z Maďarska, z obce Baktalórántháza so starostom Lajosom Nagyom a z mesta Ráckeve so starostom Józsefom Szadaiom.

Prvý deň, po srdečnom privítaní delegácie, sa konal workshop s názvom "Naša spoločná Európa - spoznávanie sa občanov družobných obcí, prezentácia a prenos najlepších skúseností v oblasti aktívnej občianskej účasti a dobrovoľníckej činnosti na miestnej úrovni." V popoludňajších hodinách naši hostia navštívili pamätihodnosti našej obce.

Druhý deň sa hostia spolu s miestnym zastupiteľstvom na čele so starostom obce vybrali do vinohradu miestneho družstva, kde sa naši zahraniční priatelia, podaktorí po prvý raz v živote, mohli zúčastniť zberu i spracovania hrozna. Počas návštevy vínnych pivníc, kde im prezentovali domácu malovýrobu vína a k tomu potrebné náradia a nástro-

je, ako aj výrobu vín podľa noriem EU, mohli hostia ochutnať najchutnejšie neninské vína.

V posledný deň stretnutia po raňajkách prítomní starostovia i poslanci v rámci workshopu diskutovali o rôznych možnostiach v Európskej únii. Krásne jesenné popoludnie strávili na miestnom štadióne, kde si chlapi mohli medzi sebou zasúťažiť vo futbale a ženy v tenise. Iní zas pripravovali chutný guláš. Ukončením trojdňovej akcie sme sa rozlúčili s našimi zahranič-

nými hosťami, dúfajúc, že odchádzali obohatení krásnymi a nezabudnuteľnými zážitkami.

Podujatie bolo finančne podporené a uskutočnené v rámci Programu Európa pre občanov.

Obecný úrad Nenince

Starosta Neninciaci Z. Kuzma (druhý zľava) privítava kolegu z Čebovic Ladislava Martina (vľavo) a priateľov zo sedmohradskej dediny Gyergyócsomafalva na čele so starostom Lászlóm Mártonom, z Maďarska, z obce Baktalórántháza so starostom Lajosom Nagyom a z mesta Ráckeve so starostom Józsefom Szadaiom.

Krásne jesenné popoludnie posledného dňa stretnutia strávili hostia na miestnom ihrisku, kde si chlapi zahrali futbal a ženy tenis

Druhý deň sa hostia spolu s miestnym zastupiteľstvom na čele so starostom obce vybrali do vinohradu miestneho družstva, kde sa niektorí po prvý raz v živote mohli zúčastniť zberu i spracovania hrozna. Pozvánka na občerstvenie padla všetkým vhod

Zlodci opäť kradli cez bočné sklo novinového stánku - tentoraz na Venevskej

„Slušní“ zlodci opäť vyčíňali

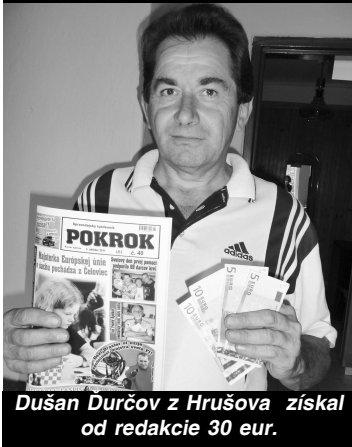
Krádeže ako cez „kopirák“. Štýl, akým boli krátkom čase vykradnuté tri novinové stánky vo V. Krtíši nasvedčuje tomu, že sa jedná o tých istých páchatelov. Prednedávnom vykradli stánek na Lučenskej, neskôr na Viničkách a v noci z utorka na stredu (11.-12.10.) padol za obeť aj stánek na Venevskej ulici. Zlodci opäť rafinovaným spôsobom odstrihli zámky z mreže na bočnej strane stánku a „slušne“, bez rozbitia a hluku, vybrali sklenenú výplň, ktorú položili vedľa stánku. Samozrejme, dalo sa čakať, že nelúpia kvôli novinám alebo časopisom. Zlodcov opäť zaujímali len cigarety, keďže im zrejme došli zásoby z posledne vykradnutého stánku.

Škoda v čase nášho fotografovania na mieste činu ešte nebola vyčíslená, polícia práve zaistovala stopy. Verme, že páchatelov - „stánkových fantómov“ - policajti čoskoro vypátrajú a neminie ich spravodlivý trest.

-ms-

Ocenili sme víťazov Letnej kupónky a ďalšie darčeky už na vás čakajú

Víťazi letnej kupónky

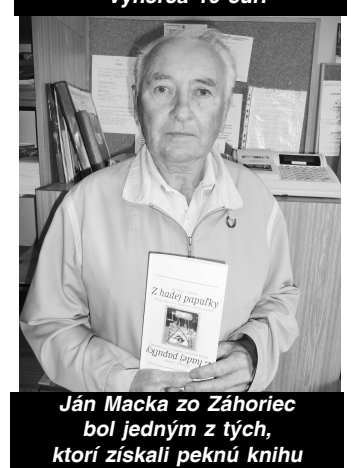
Dušan Durčov z Hrušova získal od redakcie 30 eur.

Katarína Kurucová z V. Zlievec sme potešili 20 eurami.

Peter Baláž z V. Krtíša - výherca 10 eur.

Ján Macka zo Záhoriec bol jedným z tých, ktorí získali peknú knihu

Obľúbená súťaž VELKÁ VIANOČNÁ KUPÓNKA JE TU!

Milí čitatelia, hoci je tomu ťažšie uveriť (veď pred pár dňami sme chodili v sandálkach a s krátkymi rukávmi), ale už o pár týždňov (presne o 10), tu budeme mať opäť najkrajšie sviatky v roku - Vianoce.

Aby sme zostali verní dobrej tradícii - aj tento rok, napriek tomu, že sme súkromné noviny a nie sme nikým dotované, chceme odmeniť vás - našich verných čitateľov. Pretože najobľúbenejšie sú kupónové súťaže, pri ktorých je vaša úlohou len vystrihnúť, nalepiť a potom poslať kupóny k nám do redakcie, pripravili sme pre vás aj tentoraz Veľkú vianočnú kupónku, v ktorej uverejníme spolu 7 kupónov (posledný 28. novembra 2011). Vašou úlohou bude hneď po uverejnení nasledného, vystrihnúť a nalepiť aj s ďalšími šiestimi, a čo najskôr priniesť vašu hraciu kartu osobne do redakcie alebo poslať poštou, tak aby ste mohli byť zaradení do zlosovania. Určite nezabudnite na svoju hraciu kartu pripísať vaše telefónne číslo (pevnú linku alebo mobil), pretože o cene, ktorú získate, rozhodnete vy sami. Pýtate sa ako? Tak, že si ju pridáte spolu aj s ďalšími vylosovanými vytiahnuť priamo do redakcie POKROK ešte pred Vianocami.

Veríme, že sa aj tento rok do Veľkej vianočnej kupónky zapojíte v hojnom počte a predovšetkým, že vás zaujímavé a veľmi hodnotné ceny potešia. Nás zase poteší, že vám urobíme radosť a možno aj bohatšie a krajšie Vianoce 2011.

Za celý redakčný kolektív
RUŽENA HORNÁČEKOVÁ, šéfredaktorka týždenníka POKROK

**POZORNE SLEDUJTE
POKROK, LEBO UŽ ČOSKORO
ZVEREJNÍME CENY,
O KTORÉ HRÁTE !!!**

Hracia karta - VIANOČNÁ KUPÓNOVÁ SÚŤAŽ

kupón č.2

kupón č.3

kupón č.4

kupón č.5

kupón č.6

kupón č.7

Meno, adresa a telefónne číslo:

.....

.....

Jesenné jabĺčka - krásne, chutné, šťavnaté

Pomaly, ale isto sa k nám znova prikradla jeseň, ktorá nám prináša hojnosť do záhrad a polí. Zbiera sa úroda a jeseň ukazuje svoju bohatosť na každom kroku. Plné vinice voňavých strapcov hrozna, košaté jablone visia pod ťarchou krásnych červených jabĺk a v ovzduší cítiť vôňu pečených gaštanov. To všetko je jeseň, nielen krásna farebná, ale i bohatá na úrodu, ktorú ľudia zbierajú zo svojich záhrad, polí a viníc. Najkrajšie jabĺčka doniesli do školy aj deti zo ZŠ s MŠ v Bušinciach, aby ukázali, že práve to ich je naj... Krásu jabĺčok sme obdivovali navonok a ich sladkosť a šťavnatosť sme maškrtými jazyčkami ochutnávali pri spoločnom ovocnom stole, na ktorom nechýbali ani iné plody a pochutiny jesene.

Ziati 3.A triedy ZŠ a MŠ v Bušinciach,
Foto: Mgr. E. Svitková, triedna učiteľka

iba za 89€
Spol'ahľivo chránime Vaše vozidlá !

- Nízka cena označenia, dostupná pre každého majiteľa vozidla.
- Jediné kompletne označenie na trhu so zmluvnou spoluprácou polície SR.
- Jednoduchý spôsob označenia umožňuje každému majiteľovi vozidla označiť si svoje vozidlo svojpomocne, alebo sa môže obrátiť na naše autorizované strediská.
- Kompletne označenie vozidla sa vykonáva v autorizovaných strediskách na počkanie a následne sa majiteľovi obratom zasiela identifikačná karta.
- Podľa zahraničných štatistík je dokázané, že vyleptanie bezpečnostného kódu na sklá a karosériu vozidla výrazne zníži pravdepodobnosť jeho odcudzenia.
- Bezpečnostným značením sa chráni nielen vozidlo ako celok, ale aj jeho sklá a časti karosérie a tým sa zabráni aj predaju rozobratých vozidiel.

VIAC INFORMÁCIÍ O CENÁCH, VÝHODÁCH A POSTUPE OZNAČENIA NÁJDETE NA WEBOVEJ STRÁNKE

www.carcod.eu

0904 369 358

HĽADÁME NOVÉ STREDISKÁ

Vitamín C na mesiac a pol

Vedeli ste, že 150 gramov kalerábu pokryje dennú dávku vitamínu C u dospelého človeka? Pán Mikuláš Holub z V.Krtíša má o jesennú prevenciu pred chrípkou postarané na 44 dní, keďže sa mu v jeho záhradke v Selciach podarilo dopestovať kaleráb gigantických rozmerov s hmotnosťou až 6,6 kg! Úctyhodná je aj jeho výška - 41 cm a obvod 54 cm. Ako nám povedal M.Holub, nikdy sa mu takýto veľký kaleráb nepodarilo dopestovať: „**Určite sa na jeho raste podieľalo teplo i pravidelné zavlažovanie, ale veľký podiel na jeho megarozmery má aj to, že som ho nechal zasadený osamotene a ostatné kaleráby som presadil.**“ Kaleráb - samotár si tak načerpal toľko živín, že vyrástol na najväčší v širokom okolí. Pestovateľovi gratulujeme a vás ostatných vyzývame, aby ste sa do redakcie prišli pochváliť vašim naj plodom aj z vašej záhradky. -ms-

Mikuláš Holub sa teší obriemu kalerábu, ktorý vyrástol v jeho záhrade

Na modrokamenskom hrade rekonštruujú chladničku minulých storočí

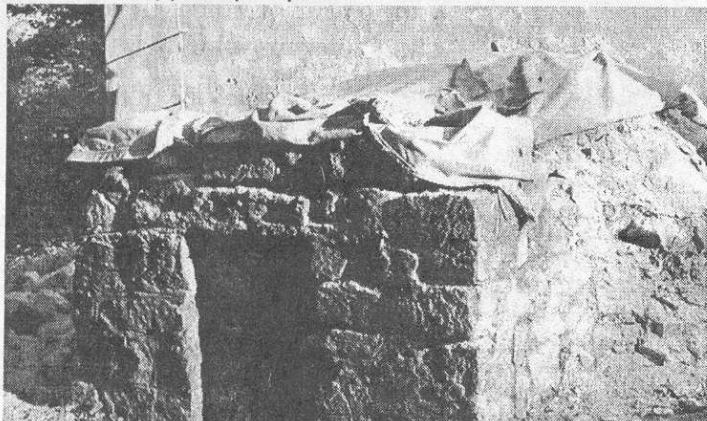
Zachovať si potravu, najmä mäso, vhodnú na konzumáciu aj na dlhšiu dobu, sa ľudstvo snažilo od nepamäti. Okrem rôznych spôsobov konzervovania, údenia či solenia sa používalo i schladenie či zmrazenie mäsa. V časoch, keď ešte neboli chladničky a mraznička, na to slúžili ľadovne.

Ladovňa je postavená v hradnej priekoze.

Boli to ľadové jamy, ktoré sa najčastejšie budovali do svahu na spôsob zaklenutých pivníc a uzatvárali sa zväčša železnými dverami. Na podlahu sa dávala izolačná vrstva vytvorená z dosiek, slamy alebo pilín, na ktoré sa umiestnili ľadové bloky. Do stien ľadovní bývali zapravené háky, niektoré ľadovne mali v blízkosti ľadu vstavané zvlášť výklenky na uskladnenie mäsa. Ľad sa do ľadovní vozil narúbaný alebo narezaný v zimných mesiacoch zo zamrznutých vodných plôch a v zahĺbených ľadových jamách vydržal až do ďalšej zimy. Využívali ho pivovary a hostince na chladenie piva, nápojov či sódy. Mäsiari na chladenie mäsa a v niektorých oblastiach slúžil tiež na uskladnenie rýb. Stavali si ich obce, ale aj šľachta pri svojich sídlach. Aj v našom okrese sa zachovali ľadovne napr. v Pôtri, kde stála pri urbárskej krčme a ľadovňu mali aj na hrade M. Kameň.

Riaditeľka SNM múzea hračiek a bábkarských kultúr, hrad M. Kameň Mgr. Helena Ferencová: "Stavba ľadovne je súčasťou areálu hradu M. Kameň. Je postavená v hradnej priekoze a pred-

Stavbári museli najskôr rozobrať vrchný kamenný obal klenby ľadovne.

Na Slovensku je to unikát

Modrokamenská ľadovňa bola postavená pravdepodobne koncom 18. alebo v prvej polovici 19. storočia. Ľadovňa je v porovnaní s niektorými ďalšími zachovanými ľadovňami na Slovensku malá, ale je unikátna v tom, že je to vlastne vykopaná jama o hĺbke asi 10-11 metrov a vnútorných rozmeroch 3x2 metre. Hore je iba malé okienko, cez ktoré sa dnu vhadzoval ľad a dá sa povedať, že cez toto okienko sa po rebríku vchádzalo do ľadovne a vkladali a vyberali sa cezeň aj potraviny. Podľa vyjadrení najstarších Modrokamenčanov, sa ľad do ľadovne vozil konskými po-

„Cez toto okienko sa vhadzoval ľad a pravdepodobne uskladňovali a vyberali potraviny“, hovorí A. Bulejko.

pokladáme, že to bola dostavba, že nebola súčasťou barokového kaštieľa. Aspoň sa nám zatiaľ nepodarilo nájsť prepojenie s pivničnými priestormi kaštieľa, kde boli v minulosti zásobárne potravín. V pivničných priestoroch sa našla pomerne hlboká skladová jama a práve v nej sa v spolupráci s archeológmi a pamiatkarmi snažíme nájsť prepojenie na ľadovňu. Zatiaľ sa to nepodarilo."

A. Bulejko vysvetľuje rozdiel medzi hydraulickou a cementovou maltou

vozmí z lpla a svojmu účelu slúžila pravdepodobne ešte začiatkom 20. storočia. Mgr. H. Ferencová: "V tomto roku sa vplyvom poveternostných podmienok začal kamenný obal kupoly ľadovne masívne rozpadávať a preto sme sa rozhodli tento objekt zrekonštruovať čo najskôr. Vďaka iniciatíve OZ Hradčan v M. Kameni, ktoré sa podujalo získať finančné prostriedky na rekonštrukciu tohto objektu. S našim súhlasom a v spolupráci s OZ Hradčan i Pamiatkovým ústa-

vom SR, pracovisko v Lučenci, sme pomáhali pri tvorbe projektu, ktorý OZ podalo v rámci Nadácie VÚB v zamestnaneckom programe Poklady môjho srdca. Aj tento projekt, podobne ako v minulom roku Historický cintorín rodiny Balašovcov podaný Ing. Miroslavou Lavičkovou, riaditeľkou VÚB v Banskej Bystrici, bol v tomto roku úspešný a pristúpili sme teda k rekonštrukcii."

Stavajú podľa starých majstrov

Samotné rekonštrukčné práce robia skúsení stavbári Andrej Bulejko a Vladimír Kobližka z Trenčína, ktorí sa špecializovaným stavebným prácam venujú už niekoľko rokov. Ako nám povedal A. Bulejko, podľa jeho informácií je na Slovensku zatiaľ známa iba jedna ľadovňa, podobného typu.

"Vrchný kamenný obal klenby ľadovne bol postavený pravdepodobne v 30-tych, alebo 50-tych rokoch minulého storočia," hovorí A. Bulejko a vysvetľuje: "svedčí o tom hydraulická malta, ktorou boli kamene spájané, kým pôvodná klenba bola spájaná ešte cementovou maltou."

Pri rekonštrukcii by chceli stavbári použiť pôvodnú technológiu, ktorá by podľa nich mala vydržať najmenej ďalších 50 rokov. Rekonštrukčné práce by mali byť ukončené koncom októbra. Po ich skončení bude ľadovňa sprístupnená návštevníkom múzea.

Mgr. H. Ferencová: "Ľadovňa má pre múzeum veľký význam. Je to historický objekt, ktorý púta pozornosť návštevníkov. Po rekonštrukcii sa budeme snažiť podať návštevníkom plnohodnotný výklad. Osadíme pri ľa-

domni informačnú tabuľu, kde budú všetky informácie o o jej výstavbe, význame a účele používania."

Už čoskoro sa teda návštevníci môžu tešiť na nový historický objekt tejto jedinečnej kultúrnej pamiatky nášho regiónu, ktorý znovu o niečo priblíži život hradných pánov. Modrokamenský hradný komplex však ešte pravdepodobne nepovedal svoje posledné slovo a vo svojich priestoroch skrýva ešte jedno tajomstvo, ktoré zatiaľ čaká na svoje objavenie.

-P. GAŠPAROVIČ-

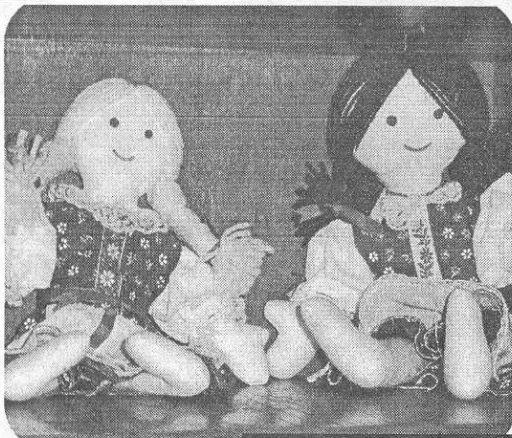
Krojované bábiky z Hrušova sa stali zberateľskou raritou

Už pred 4000 rokmi si ľudia v starom Egypte a Grécku miesili bábiky z hliny. V archeologických múzeách na celom svete môžeme obdivovať sošky znázorňujúce človeka, ktoré zrejme neslúžili iba na kultové účely, ale aj ako hračky pre deti. Najstaršie bábiky boli nájdené v egyptských hrobách z obdobia 2000 rokov pred našim letopočtom a pravdepodobne boli súčasťou majetku pochovaného.

Dlhoročnú tradíciu šitia krojov na Hrušove momentálne už udržiava len hŕstka žien - medzi nimi aj 69-ročná dôchodkyňa Cecilia Brindzová, ktorá bábiky vyrába doma na objednávku

S tými dnešnými parádne vyzerajúcimi "bárbinami" a reálne zhotovenými "šušu" bábikami sa určite nedajú porovnať. Majú však jedno spoločné - úlohu potešiť svojho majiteľa. Medzi bábikami majú svoje miesto aj krojované - zberateľské bábiky, ktoré neslúžia na hranie, ale sú ozdobou mnohých

Krásne krojované bábiky z Hrušova budú o nedlho skutočnou zberateľskou raritou

slovenských izieb a to nielen na Slovensku. Jediným združením v našom okrese, ktoré sa zaoberalo ich výrobou, bolo známe združenie OSOH v Hrušove. Túto ich činnosť po deviatich rokoch stopla finančná kríza, ktorá sa vkradla do nášho, beztak chudobného, regiónu. Preč sú skrátka časy, keď sa v Hrušove za "zlatej éry bábik" vyprodukovalo aj stovky mini krojov za mesiac.

Aj bábiky potrebujú marketing

Podľa starostu Ing. Pavla Bendíka, sa ich výroba stala pre nich nerentabilnou: "Bábiky v rôznych veľkostiach sme dodávali vyše tridsiatim stálym odberateľom - do obchodov so suveníromi, na informačné miesta a kancelárie a pod. V súčasnosti sa bábik predalo čoraz menej - naši i zahraniční turisti obmedzili ich nákup ako suvenírov. My sme ale s cenami nemohli ísť smerom dole, bola by to pre nás nerentabilná výroba, hoci sme sa popri nej zaoberali aj šitím tašiek. Naše šikovné ženy obliekali bábiky do tradičného hrušovského kroja, no vyrábali i kroje charakteristické pre iné slovenské regióny,"

túrnym krojom pripomínali zašlé časy nielen staršej generácii, ale mladým krásu nášho kroja, ktorý sa u nás nosí dodnes. Pre šitie krojov na bábiky sme sa rozhodli nielen kvôli zárobkom, ale aj pre radosť a kvôli odkazu našich predkov. Kedysi sa chudobné deti hrali s handrovými bábikami a my sme ich výrobu len oprášili, postupom času sme si vymysleli vlastný technologický postup výroby až po spomínané takmer pol metrové porcelánové bábiky."

Zaujímalo nás, kde najďalej sa hrušovské bábiky dostali: "Za ostatných desať rokov najmä v rámci parády prišlo do obce veľké množstvo návštevníkov z celého Slovenska, Čiech, Moravy, Nemecka, Japonska, Holandska, Indie a iných krajín, pre ktorých boli prezentmi. Najmä Japonci o ne prejavili veľký záujem. Škoda, že aj na nás dopadla kríza, "vďaka" ktorej sa znížil záujem o ne. Na druhej strane výroba bábik bola manuálne veľmi náročná práca, preto sa jej reálna cena nepremietala do predajnej, aby bola ich výroba rentabilná. Znížený odbyť bábik možno spôsobilo aj to, že ako obec máme aj ďalšie povinnosti súvisiace s

ny," zaspomínal na už momentálne stopnutú výrobu Ing. Pavel Bendík.

"Najmenšie bábiky - približne 20 centimetrové boli najlacnejšie - okolo troch euro a tie najväčšie, 40-centimetrové, s porcelánovým telom stáli vyše 33 euro. Najviac ale išli na odbyť najmenšie, ktoré sú symbolom folklórnej obce Hrušov. Svojím minia-

rozvojom obce a na marketing bábik zostávalo čoraz menej času."

Bábiky ako prezenty aj plus k rodinným rozpočtom

Na začiatku zriaďovateľ dielne využíval pre chod firmy rôzne podporné nástroje predovšetkým z úradu práce, prostredníctvom (Pokračovanie na str.9)

(Dokončenie zo str.8)

verejno-prospešných prác. Neskôr si v Hrušove založili sociálny podnik, kde pracovali dve ženy ako lektorky pre ďalšie ženy. Počas desiatich rokov sa v dielni vystriedalo minimálne dvadsať žien, ktoré dosiahli rôzne stupne schopností vyhotovíť mini kroj. Minimálne štyri ženy ovládajú toto umenie aj teraz priam dokonale. Veľký potenciál majú ešte v starších ženách - dôchodkyňach, ktoré kedysi tieto odevy bežne šili pre svoje susedy, preto dokonale poznajú jednotlivé prvky kroja.

Natíska sa otázka, ktorá zaujíma určite nielen nás - či je hoci aj minimálna šanca, že sa v Hrušove opäť začnú šiť mini kroje: **"Možno áno, no museli by byť iné podmienky, napríklad by sme museli získať dobrých veľkoobchodných dodávateľov, zlepšiť marketing a zároveň by bábika musela mať cenu takú, aby pokryla ojazdné náklady na jej výrobu. No a znovu začatie výroby by určite potešilo najmä ženy, ktoré by takto naspäť získali prácu a my nové prezenty."**

Šitie krojov na bábiky nie je žiadna hračka

V dielni, kde kroje pre bábiky vznikali, už šijacie stroje nevrčia, pracovníkych ruch utíchol. Pán Andersen, ktorý rozumel reči hračiek i obyčajných vecí, by iste za noci počul zo skladu ozývať sa ľútostivé ponosy bábičok o ich nenaplnenom cestovateľskom sne...

Rovnako ľúto je ale aj samotným šičkám, ktoré mali s výrobou bábičok už dlhoročné skúsenosti a nadohľadli mnohé zručnosti, ktoré si museli osvojiť aj v porovnaní s krajčírkami šijúcimi oblečenie pre deti a dospelých. S ukončením výroby krojov prišli nielen o konička, ale najmä o zdroj príjmu.

Táto práca bavila aj Ivetu Fischerovú: **"Bolo to veľmi zaujímavé obdobie a je mi za ním ľúto. Po skončení výroby sme doma a viac - menej si márne hľadáme prácu v blízkom okolí, lebo pre nás - matky - je veľmi problematické dochádzať do vzdialených miest za prácou. Veľmi by som privítala, keby sa šitie obnovilo. Veľká škoda, že to takto dopadlo."**

Elena Bendíková: **"Výrobe krojov pre bábiky som sa venovala asi päť rokov. Najťažšie na tejto práci bolo vyrobiť teličko, samotné šitie nie je také ťažké. Keď sa šije kroj na malú bábičku - je to práca robota, taká "prplavá", no naučila som sa a za deň som stačila urobiť aj päť bábičok."**

Dlhoročnú tradíciu šitia krojov na Hrušove momentálne už udržiava len hŕstka žien - medzi nimi aj 69-ročná dôchodkyňa Cecilia Brindzová, ktorá bábičky vyrába doma na objednávku. Hoci sa jej to finančne nie veľmi opláca, láska k tejto záu-

Táto práca bavila aj Ivetu Fischerovú: **"Bolo to veľmi zaujímavé obdobie a je mi za ním ľúto."**

be víťazí nad komerciou a v šití bude, ako sama hovorí, pokračovať, čo jej budú sily stačiť.

"Bábiky mi zvyčajne donesú, aby som na ne ušila kroj. Pracujem na tom cez deň i v noci, ale ja už toho veľa nenarobím. Ani v záhrade ani na poli," postarovala si teta Brindzová a ďalej nám vysvetlila: **"Kroje sa nám šijú dobre či zle aj podľa toho, aká pohyblivá je bábika a takto voláme časti kroja: čepiec, oplečko, ľajbík, šata a sukňa,"** vymenovala kúsok šatôčok na bábiku jedna z posledných skutočných majsterek tohto ľudového remesla. Mnohí sa jej vraj čudujú, že by to za taký peniaz, ako ona, nerobili, no tým sa, naopak čuduje ona, veď ako nám povedala, je to pre ňu veľká radosť obliekať bábičky. Najviac by ju potešilo, keby sa šitie obnovilo, ani nie už tak kvôli nej, ale aj iným mladším ženám.

Hračky, ozdoby i zberateľské kúsky rôznych tvarov i materiálu

Bábiky sa stali najobľúbenejšími hračkami detí i dospelých v období stredoveku, kedy ich obdivovali a hýčkali najmä vysoké vrstvy spoločnosti. V neskorom stredoveku sa bábičky vrátili opäť do detskej náruče a stali sa súčasťou hier dievčat, ale i chlapcov. Prvé bábičky boli vyrobené z hlíny, handier, dreva a kostí, vzácnejšie zo slonoviny a vosku. V priebehu storočí sa menil nielen materiál, z ktorého boli bábičky vyrobené, ale aj ich celkový vzhľad. Zatiaľ čo okolo roku 1400 boli vyrezávané z dreva a pripomínali skôr kolorované kuželky, o niekoľko storočí neskôr už mali sklenené oči, parochne z pravých vlasov a precízne vypracované detaily.

Po ére starovekých bábičok sa hlavným centrom ich výroby stala Európa. Prvé európske bábičky boli vyrobené prevažne z dreva, neskôr sa začali vyrábať z minerálneho tvrdého papiera - hovorilo sa im kaširované. Kaširované bábičky mali na rozdiel od drevených realistickjšiu

podobu.

Voskové

Modelovanie z vosku slúžilo pôvodne náboženským účelom. V niektorých krajinách bolo dokonca zvykom nahrádzať dieťa zomreté pri pôrode voskovou figurínou, ktorá bola oblečená ako nemluvňa a vložená do kolísky. V roku 1807 pôsobili v Nemecku výrobcovia voskových masiek, ktorí vyrábali i voskové hlavy bábičok. Materiál, ktorý používali, obsahoval štyri diely vosku, tri diely bieleho terpentínu, trochu olivového oleja a bravčového tuku. Hlavy bábičok do roku 1850 modelovali ručne a neskôr ich odlievali do foriem. Telo bábičky vyrábali z handier. Okrem Nemecka sa voskové bábičky vyrábali aj v Anglicku a Francúzsku.

Celuloidové

Prvá celuloidová bábika prišla na svet v roku 1860 v americkom New Jersey a neskôr sa jej výroba rozšírila do Nemecka, Francúzska a Japonska. Do histórie výroby celuloidových bábičok sa zapísalo mnoho uznávaných výrobcov vo Francúzsku Leon Casimir Bru, Jurneau, Jules Nicolas Steiner, v Nemecku Simon a Halbig, Armandi Marseille, Krämer, Reinhard a mnoho ďalších. Výroba celuloidových bábičok kvôli ich extrémnej horľavosti a krátkej trvanlivosti však postupne upadla. Po druhej svetovej vojne začali výrobcovia bábičok experimentovať s plastmi. V roku 1940 boli vyrobené prvé plastové bábičky. V roku 1950 sa začali vyrábať bábičky z vinylu, ktoré neskôr na-

hradili gumené a súčasné plastové bábičky.

Porcelánové

Porcelán sa stal populárnym na začiatku 19. storočia. Vyrábalo sa zo špeciálnych ílov a páliť sa pri vysokej teplote. V Európe sa začalo s výrobou porcelánových bábičok v roku 1840, kedy francúzske porcelánky zaviedli výrobu porcelánových hláv z neglazovaného porcelánu, tzv. biskvitu. Mali svetlú farbu a boli nádhorne maľované, s veľkými očami a mihalnicami. Okolo roku 1850 sa začali používať sklenené oči. Francúzske bábičky boli veľmi vyhľadávané, pretože mali podobu detí - väčšina bábičok do tej doby predstavovala dospelých. Hoci francúzske bábičky boli bezkonkurenčné pre svoje umelecké vyhotovenie, na trhu sa rýchlo presadili nemecké bábičky, pretože neboli také drahé. Bábičky nevznikli len v továrňach. Do ich výroby bolo zapojených i tisíce domácich pracovníkov, ktorí vyrábali rôzne časti bábičok. Z tovární, kde získali bábičky svoju konečnú podobu, putovali do prístavov, aby odtiaľ odplávali do rôznych krajín sveta. Hračkársky priemysel prežíval svoj veľký rozkvet, kvalita výrobkov bola vysoká a konkurencia veľká.

Budoárové

Niektorí výrobcovia sa postupne zamerali na výrobu okázalých bábičok, určených pre bohaté vrstvy obyvateľstva. Vlastniť takúto bábičku bola v tej dobe výsada dobre situovaných rodín. Budoárové bábičky neboli určené na hranie, museli zodpovedať aktuálnym módnym vlnám a každú sezónu mali nové šaty. Výroba šiat sa stala rovnako dôležitá ako výroba bábičok samotných. Ich výbava obsahovala rovnaké doplnky ako výbava mladých dám - od spodnej bielizne až po klobúk a rukavičky. Budoárové bábičky, elegantne a módnou oblečené, slúžili ako dekorácia interiéru v dvadsiatych a tridsiatych rokoch 20. storočia. Ich oblečenie bolo kvalitné a nákladné. Preparované masky tváre z gázového plátna boli potiahnuté jemnou látkou farby pleti, ktorá bola pekne namaľovaná. Zachovali sa aj budoárové bábičky s nalepenými riasami z pravých vlasov, s pekne tvarovanými a vyzývavo červenými ústami.

-red-Zdroj: internet

-Foto: ERIKA ŠOMODÍKOVÁ-

MINISÚTAŽ Vy a vaša bábika

Azda niet dieťaťa, ktoré by nemalo svoju obľúbenú bábičku a určite nie ste, alebo ste neboli, výnimkou ani vy. Ak máte niekde v rodinnom albume svoju fotografiu s bábičkou, pošlite nám ju, aj s menom bábičky - prípadne po kom meno dostala a tiež od koho ste bábičku dostali. Potešia nás vaše "bábikovské" príbehy a najoriginálnejšie aj s vašimi fotografiami odmeníme peknou knihou.

Vaše fotografie a príbehy čakáme na adrese:
hornacekova.pokrok@stonline.sk alebo
noviny.pokrok@stonline.sk

Na margo jedného týraného vlčiaka

Kto dokáže ublížiť zvieraťu, zrejme dokáže aj človeku

Ludia majú určité práva aj povinnosti, ktoré musia byť dodržiavané, aby mohla spoločnosť bez problémov fungovať. Aj zvieratá sú živé bytosti a zaslúžia si, aby sme sa k nim správali s úctou podľa určitých pravidiel, ktoré určujú, čo môžeme a čo nie. Ibaže po prečítaní týchto riadkov sa presvedčíte, že nie vždy je tomu tak.

Dopoludnia, 29. septembra nás v redakcii navštívila naša čitateľka z Veľkého Krtíša, ktorá nás rozhorčene a utrápene zároveň upozornila, že v záhradkárskych osadách Priemstav I., nad Veľkým Krtišom dochádza už dlhší čas k týraniu a zanedbaniu starostlivosti o psa. Naša čitateľka je už na dôchodku a tak trávi väčšinu času na čerstvom vzduchu pri práci vo svojej záhradke. Už asi dva mesiace si všimá, že v susednej záhrade sa nachádza vo voliére podvýživný vlčiak v zúboženom stave. Evidentne sa mu zo strany majiteľa nedostáva potravu ani vody. O značne znečisteného a zápachajúceho psa sa jeho majiteľ, ktorý odišiel údajne pracovať do Čiech, vôbec nestará. Majitelia záhradiek z tejto osady sa snažia psa krímiť, aby neuhynul od hladu a smädu.

Natíska sa otázka, prečo je majiteľ voči svojmu psovi taký ľahostajný. Veď, ak mu nedovoľujú jeho pracovné povinnosti starať sa o neho, mal by sa ho radšej pre jeho dobro vzdať, alebo mu zabezpečiť pravidelnú starostlivosť niekým iným.

O tomto prípade sme informovali Regionálnu veterinárnu a potravinovú správu V. Krtíš ako

kompetentný orgán, ktorý môže po prešetrení prípadu uložiť opatrenia na nápravu alebo chov zakázať. Riaditeľ RVaPS MVDr. Jozef Sliacky prisľúbil prípad prešetriť a zabezpečiť nápravu, o čom vás budeme informovať.

boli čo najskôr zaistené.

Ako definuje týranie zvierat zákon

Podľa Zákona NR SR č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti je týranie zvierat každé konanie, ktoré spôsobí zvieriatu trvalé alebo dlhodobé poškodenie zdravia, poruchu správania sa, nepríjemnú bolesť, poranenie alebo utrpenie, obmedzuje jeho výživu a napájanie, ďalej ide o dopovanie zvierat alebo podávanie chemických a omamných látok, poškodzujúcich ich zdravie, používanie predmetov a pomôcok vyvolávajúcich bolesti, zasahujúcich do priebehu pôrodu spôsobom, ktorý zväčšuje bolesť, štvranie zvierata proti zvieriatu, používanie živého zvierata ako ceny v súťažiach, propagovanie týrania zvierat, či opustenie zvierata s úmyslom zbaviť sa ho.

Za týranie zvierat, či opustenie

Ak sa teda aj vy stanete svedkom týrania zvierat, môžete sa so svojim podnetom obrátiť priamo na inšpektora RVaPS alebo informovať Slobodu zvierat, ktorá zriadila Linku krutosti a v tom najkrutejšom prípade utýrania zvierata, to nahláste polícii. Preto by ste si mali poznačiť nasledovné užitočné

Telefonické

kontakty do vášho diára

Regionálna veterinárna a potravinová správa Veľký Krtíš, Osloboditeľov 33, Veľký Krtíš, tel.: 047/4911314, 49 113 15, fax: 4831156, e-mail: rvsvko@svssr.sk

Sloboda zvierat - Linka krutosti - Mária Sliacka 0908 542 910.

Polícia č. t. 150

Krutosť aj vo svete

Doslúžil si, tak umri

V Španielsku sa často usporadúvajú psie preteky, v ktorých súťažia greyhoundy, španielski príbuzní chrtov. Táto psia rasa sa takisto využíva na lov zajacov na vidieku. Nie sú to však domáci miláčikovia, sú to kruto týrané tvory svojimi majiteľmi, ktorí ich zjavne nepovažujú za živé citiace bytosti, ale za veci, s ktorými možno nakladať podľa ľubovôle. Greyhoundy, ktoré už nemajú ako poslúžiť, alebo ich pán nebol spokojný s ich výsledkami, bývajú najčastejšie obesené, alebo zabitie ukameňovaním, utopením v studni či rybníku, upálením alebo umierajú vyhladované priviazané k stromom. Pes, ktorý „slúžil“ dobre, býva obesený vysoko, aby umrel rýchlo a psy, s ktorých výkonmi pán nebol spokojný, sa vešajú nízko.

Zem je na dosah ich labiek a umierajú preto pomaly a bolestivo. „Ludia“, ktorí toto praktizujú, nebvajú stíhaní. V Andalúzii a Extremadure je to dokonca legálne.

Pripomíname, že každý, kto je náhodným svedkom týrania a je ochotný vo veci vypovedať, by mal takýto prípad čo najskôr nahlásiť buď príslušnej regionálnej veterinárnej a potravinovej správe, alebo v prípade utýrania zvierata prípad okamžite nahlásiť najbližšiemu obvodnému oddeleniu polície, aby dôkazové materiály

Ilustračná fotografia